

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Т.О. Петрушанко, Л.І. Дубова, Т.Д. Бублій, І.Ю. Литовченко
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

INDEPENDENT WORK OF STUDENTS AT THE DEPARTMENT OF THERAPEUTIC STOMATOLOGY WITHIN CREDIT-MODULAR SYSTEM

T. O. Petrushanko, L. I. Dubovaya, T. D. Bublîi, I. U. Lytovchenko
HSEI «Ukrainian Medical Stomatological Academy»

Резюме. Сучасні тенденції в області вищої освіти зумовлюють найбільш пріоритетні завдання з підготовки кваліфікованого спеціаліста, що є конкурентоздатним на ринку праці, професійно компетентним, відповідальним, здатним до ефективної праці на рівні світових стандартів, готовим до постійного особистого зростання, соціальної та професійної діяльності. Формування творчої особистості лікаря-стоматолога, який змотивований до саморозвитку і самоосвіти – основне завдання ВНЗу. Вирішення цього завдання неможливо тільки шляхом передачі знань в готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перевести студента з пасивного споживача знань в активного їх творця, що вмє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат та довести його правильність. У цьому плані самоосвіта, як елемент самостійної роботи студентів в рамках кредитно-модульної системи, є важливою формою і основою навчання студентів на кафедрі терапевтичної стоматології ВДНЗУ «УМСА».

Summary. Global trends in the field of higher education determines the highest priority task to prepare qualified specialists, competitive on the labour market, professionally competent, responsible, capable to work effectively at the level of world standards, ready to continuous personal growth, social and professional mobility. Need to transfer students from passive consumer knowledge in their active creator, able to solve the problem, analyze solutions, find the optimum result and prove its correctness. In this regard, self-study, as an independent work of students is an important form of the basis for teaching students at the Department of therapeutic Stomatology.

Вступ. Світові тенденції в області вищої освіти визначають найбільш пріоритетні завдання по підготовці кваліфікованого фахівця, конкурентоздатного на ринку праці, професійно компетентним, відповідальним, здібним до ефективної праці на рівні світових стандартів, готовим до постійного особистого зростання, соціальної і професійної мобільності.

Головною межею парадигми освіти, що оновлюється, стає перехід до концепції особисто орієнтованої освіти, що передбачає досягнення майбутнім фахівцем такого рівня професійної компетенції, який гарантує пріоритетний розвиток інтелекту на основі синтезу принципів фундаментальності, індивідуалізації. Це створює умови для саморозвитку особи, актуалізації творчих здібностей, професійної і соціальної самореалізації.

Пріоритетною метою медичної освіти і критерієм її ефективності стає розвиток особистого потенціалу і реалізація професійної складової майбутнього лікаря-стоматолога.

Виходячи з таких підходів однією із складових навчального процесу на кафедрі терапевтичної стоматології Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» є формування здатності студента до самостійної творчої діяльності у досягненні основ майбутньої професії.

Основна частина. Інтеграція України, що посилюється з кожним роком в загальноєвропейські процеси, і, зокрема, підписання Болонської конвенції, ставить перед вітчизняною системою освіти якісно нові завдання, значущість яких обумовлена як їх принциповою новизною, так і глобальністю їх масштабу. Важливою складовою Болонського процесу є реалізація ідеї систематичного навчання протягом всього життя. Усвідомлена потреба в постійному саморозвитку, безперервному формуванні особистості повинна стати непорушною для випускника ВНЗу. Одним із найважливіших аспектів освітньої складової Болонського процесу є впровадження в систему вищого професійного формування такого прогресивного виду навчальної діяльності, як самостійна робота студентів. Головними ж критеріями оцінки ефективності освітньої діяльності стають досягнуті результати: засвоєні студентами знання, навички практичної діяльності, зокрема, отримані в процесі самостійного навчання – самоосвіти, самоконтролю, самоврядування.

Актуальність проблеми оволодіння студентами методами самостійної пізнавальної роботи обумовлена тим, що в період навчання у вузі закладаються основи майбутньої самостійної

професійної діяльності. В зв'язку з цим особливо важливо, щоб студенти усвідомлювали, що самостійна робота покликана завершувати завдання всіх інших видів учбового процесу. Відомо, що знання, що не стали об'єктом власної діяльності, не можуть вважатися справжнім надбанням особи. Зокрема, зміна змісту медичної освіти, його диференціація, впровадження в учбовий процес нових освітніх, а в систему охорони здоров'я – медичних технологій, актуалізують завдання розвитку інтелектуальної, творчої мислячої особи, грамотного фахівця в області охорони здоров'я. Наукові досягнення сучасної медицини висувують нові вимоги до якості медичної освіти, що виражається здібністю студентів орієнтуватися в напрямках розвитку сучасної медичної науки, їх готовністю до вирішення інноваційних завдань, розробки і впровадження наукових досягнень в систему практичної охорони здоров'я.

Визначаючи пріоритети вищої медичної школи, фахівці вважають, що випускник вузу повинен засвоїти професійні компетенції на сучасному науковому рівні по найважливіших розділах медицини; озброїтися досвідом постійного самоудосконалення у галузі вибраної спеціальності, тому необхідно створити йому адекватні умови навчального циклу. Зростаючий динамізм і багатогранність розвитку суспільства обумовлює необхідність підготовки творчих професіоналів через заміну цілей на цінності, а знань – на компетенції. У сучасній психолого-педагогічній літературі існує визначення понять «компетенція» і «компетентність». Під компетенціями мають на увазі знання (уявлення, алгоритми дій, систему цінностей і відносин), а під компетентністю – уміння, здібність до здійснення професійних завдань [1,3]. В даний час компетентнісний підхід розглядається як одна з підстав оновлення змісту освіти [1,2].

Особливу значущість займають компетенції, пов'язані із зростанням інформатизації суспільства, які передбачають: оволодіння способами самостійного придбання нових знань; освоєння навичок роботи з будь-якою інформацією, представленою в різних форматах; володіння інформаційними технологіями; здібність до критичної думки відносно інформації, поширюваної масмедійними засобами і рекламою. Компетентнісний підхід – наріжний камінь Болонського процесу, в більшості європейських країн реалізований на рівні національних освітніх стандартів [2,4].

Формування творчої особистості лікаря-стоматолога, здібного до саморозвитку і самоосвіти, – основне завдання ВНЗу. Рішення цієї задачі неможливе тільки шляхом передачі знань в готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перевести студента з пасивного споживача знань в активного їх творця, що уміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її рішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність. У цьому плані самонавчання, як елемент самостійної роботи студентів, в рамках кредитно-модульної системи є важливою формою і основою навчання студентів на кафедрі терапевтичної стоматології ВДНЗУ «УМСА».

Таке самонавчання реалізується на нижче наведених напрямках.

1. В процесі аудиторних занять – на лекціях, практичних і семінарських заняттях, під час проведення клінічних конференцій і клінічних розборів, при написанні академічної історії хвороби та ін.

2. У контакті з викладачем поза аудиторією – на консультаціях по навчальних питаннях, при виконанні студентських наукових робіт, навчанні студентів на майстер-класах, участі в конкурсах професійної майстерності, при ліквідації заборгованостей пропущених тем занять. Також самонавчання реалізується в процесі роботи над літературою в бібліотеці, удома і в гуртожитку, при роботі з джерелами інформації (інтернет, телебачення), під час участі в групових, курсових і загальноузівських заходах, в яких беруть участь студенти групами, що займаються, і викладачі кафедри.

В процесі самостійної роботи, керуючись усвідомленими внутрішніми мотивами особистісно-професійного розвитку, студент приймає на себе відповідальність за своє професійне майбутнє і результати підготовки у Вузі. Це розвиває ініціативність, креативність, високий рівень усвідомлених домагань, вимогливість до себе, прагнення до саморозвитку, і саме в такій ситуації студенти і викладачі стають співробітниками, виникають умови для продуктивної спільної діяльності – одного з найнадійніших шляхів формування компетентності.

Процес самонавчання студентів активізується за наявності серйозної і стійкої мотивації. Внутрішніми чинниками, які сприяють активізації самостійної роботи є ряд моментів.

1. Корисність виконуваної роботи. У цьому плані на кафедрі терапевтичної стоматології систематично проводиться конкурс на кращу історію хвороби, підсумки його інформування на лекції, переможець нагороджується. Результати студентських наукових робіт обговорюються на засіданнях кафедри, підсумковій студентській науковій конференції. Якщо студент знає, що результати його роботи будуть використані при підготовці публікації в журналах, то відношення до виконання завдання істотно змінюється в кращу сторону і якість виконуваної роботи зростає. При цьому важливо психологічно змотивувати студента, показати йому, як необхідна виконувана робота. Іншим

варіантом використання чинника корисності є активне застосування результатів самостійної роботи в професійній підготовці. Так, наприклад, якщо студент брав участь в конкурсі професійної майстерності, він, поза сумнівом, отримав корисний досвід практичної роботи, поліпшив теоретичну підготовку, порівняв свою роботу з роботами інших студентів і, звичайно, отримав стимул до подальшого самоудосконалення.

2. Участь студентів в творчій діяльності. Це може бути введення в навчальний процес активних методів, перш за все ігрового тренінгу, в основі якого лежать інноваційні і організаційно-активні ігри. У таких іграх відбувається перехід від односторонніх приватних знань до багатобічних знань про об'єкт, його моделювання з виділенням провідних суперечностей, а не просто придбання навичку ухвалення рішення. Активним кроком у такому підході на кафедрі є участь студентів в олімпіадах, проведенні семінарських занять у вигляді ділових ігор, організація тематичних брейн-рингів.

На кафедрі використовуються також мотивуючі чинники контролю знань (рейтингові накопичувальні оцінки, тести). Ці чинники за певних умов викликають прагнення до змагальності, що само по собі є сильним мотиваційним чинником самоудосконалення студента.

Висновки. Головне в організації самонавчання студентів полягає, на наш погляд, не в оптимізації його окремих видів, а в створенні умов високої активності, самостійності і відповідальності студентів в аудиторії і поза нею в ході всіх видів навчальної діяльності.

Література

1. Андреев А.Л. Компетентностная парадигма в образовании: опыт философско-методологического анализа // Педагогика. – 2005. – № 4. – С. 19–27.
2. Антипова В.М., Колесина К.Ю., Пахомова Г.А. Компетентностный подход к организации дополнительного педагогического образования в университете // Педагогика. – 2006. – № 8. – С. 34-43.
3. Зимняя И.А. Ключевые компетенции как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И.А. Зимняя. – М., 2004. – 187 с.
4. Олейникова О.Н. Обучение в течение всей жизни (реализация Лиссабонской стратегии). М.: МГАДА, 2009. – 156 с.

КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА

Н. І. Питецька

Харківський національний медичний університет

Вступ. Характерною рисою сучасного етапу розвитку клінічної медицини є постійне зростання ролі лабораторної діагностики. Ступінь розвитку лабораторної служби стає першочерговим рейтинговим критерієм. Однак результати лабораторних досліджень мають дійсну цінність лише при їхцільеспрямованому призначенні й коректній оцінці результатів відповідно до клінічних даних.

Основна частина. З 2014 року на кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини №1, основ біоетики та біобезпеки ХНМУ проводиться навчання студентів з дисципліни «Клінічна оцінка лабораторних досліджень» за спеціальністю «Лабораторна діагностика» (кваліфікаційний напрямок – магістр). Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог Болонського процесу. Кредитно-модульна система – це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання й залікових освітніх одиниць. При цьому весь навчальний матеріал освітньо професійної програми й окремих дисциплін розподіляється на окремі змістові модулі, пов'язані структурно-логічною схемою підготовки. Кредитна система, що акумулює оцінки знань, дає можливість урахувати всі досягнення студента в процесі навчання [1, 2].

Модульна побудова програми навчання суттєво відрізняється від традиційних навчальних робочих програм. Від 30 до 60% навчальних годин відводиться для самостійної роботи студентів (СРС) під керівництвом викладача або без нього. Так, у структурованому плані вивчення дисципліни «Клінічна оцінка лабораторних досліджень» на аудиторне навантаження відводиться 44 години (54%), на СРС – 37 годин (46%). Якщо в традиційній організації навчання викладач виступає як транслятор готових знань і вмінь, то в кредитно-модульній системі викладач – організатор пізнавально-розумової діяльності студента. Чітка регламентація як аудиторної, так і самостійної частини засвоєння матеріалу